

Koldingbogen

ÅRSTAL:	1981
FORFATTER:	Bodil Drescher
TITEL:	"Min mor var en dame": Marie Petersen og Kolding Børnehjem
KORT RESUME:	Erindringer fra Kolding Børnehjem under Marie Petersen 1888 - 1923

»Min mor var en dame!« – Marie Petersen og Kolding Børnehjem

Af Bodil Drescher

Som 9-årig pige sad jeg en dag, som så ofte før, i hjemmet hos min tante – Kathrine Andersen, født Stougaard – og lod mig underholde af tante Tinnes levende skildringer af Kolding, som byen så ud i hendes barndom.

Under beretningen sagde tante Tinne bl.a.: »Min mor var en dame!« – For en 9-årig var denne benævnelse af en mor højst usædvanlig, og episoden må have fæstnet sig så stærkt i mit sind, at jeg aldrig har kunnet glemme den, og nu som voksen har jeg fået lyst til at opsøge min nu 83-årige tante for at få at vide, hvad hun egentlig mente med, at hendes mor var en dame? – Igen måtte jeg lade mig fascinere af hendes levende fortællekunst, men inden jeg forsøger at referere lidt af vor samtale, vil jeg gerne have lov til at citere, hvad den første bestyrerinde for Kolding Børnehjem, Marie Petersen, selv skrev om børnehjemmet i værket »Danske Opdragelseshjem« fra 1926:

Kolding Børnehjem er oprettet 1888 og indviet 2. november, er beregnet for hjemløse pigebørn fra 2-års-alderen, begyndte med 2 småpiger, dagen efter kom een mere, og 2 dage efter 2 til, sådan gik det, til her var 10, hvilket antal hjemmet var beregnet på, flere har vi heller ikke plads til, og det var endda meget småt med plads til dem. I det hele var det en meget tarvelig begyndelse, vi sparede på alle måder. Men Herren lagde sin velsignelse til, vi havde det godt inden døre, vi manglede ikke det nødvendige, og sundhedstilstan-

den var god, trods de små lokaler.

Hjemmet var helt privat, der var en kreds af 12 mænd og kvinder i Kolding by, der konstituerede sig som hjemmets bestyrelse med sognepræsten, hr. pastor Schjøtt, som formand. En købmand her i byen, hr. cand. pharm. B. Aagaard, som også var medlem af bestyrelsen, solgte et hus med have, ca. ½ skp. land for 6.000 kr., som han lod henstå rentefri i 5 år. De øvrige fornødne midler indkom ved bidrag fra en del af byens befolkning.

For de fleste af børnene betaltes ingen plejpenge, for nogle enkelte 80 kr. eller mindre årligt. Bør-

nene går i byens kommunale skole, udenfor skoletiden beskæftiges de i hjemmet ved husgerning og håndarbejde. Efter 18 års forløb blev her i missionshuset afholdt en lille bazar til fordel for børnehjemmet, den gav 1.000 kr. i overskud, der blev brugt til at forbedre lejligheden.

Senere blev nabohuset, der var bygget sammen med børnehjemmet, tilbudt os for en billig sum, købt, og stuelejligheden foreløbig udlejet, medens en del af loftsetagen blev indrettet til værelser for børnene. Da vi i året 1915 tog mod til os til at søge statstilskud, hvilket blev bevilget, blev lejerne i

Marie Petersen.

stuelejligheden opsagt, og det hele ordnet til børnehjemslejlighed, så det nu er rigtigt godt indrettet, og her er plads til 12 børn.

Og så tilbage til tante Tinnes beretning:

Jeg er født i 1898 som den næst yngste i en børneflokk på 8. Den yngste – Martin – var kun 2 år, da vores mor døde i 1902. Min far, der var smed, fandt i samråd med fru købmand Haas, at det var bedst for mig at komme på børnehjem. Fru Haas, der sad i børnehjemmets bestyrelse, var veninde til min afdøde mor. Det er stadig et ubesvaret spørgsmål for mig, hvorfor kun jeg, som den eneste af søskendeflokken, kom på børnehjem. – En anden Kolding-dame – Eva Jørgensen – véd, hvorfor hun kom på hjemmet. Hun skulle ligge i sengen i et år med begge ben i gibs, og det var der ingen mulighed for i hendes hjem.

Bestyrerinden – Marie Petersen – kom til Kolding fra Slagelsekanten sammen med sin far, der boede på hjemmet, indtil han døde. De var gårdmandsfolk, og slægten havde store gårde. Jeg er overbevist om, at de hjalp Marie Petersen, som nu var trådt i mors sted for mig, og som jeg derfor altid siden hen har kaldt mor. Mors bror i Amerika sendte kasser med frugt og penge til julegaver. Der blev købt pæne og gode ting. Eva Jørgensen fortæller, at hun den dag i dag spiser med en ske, som hun i sin tid fik som julegave på børnehjemmet, takket være onkel Johannes i Amerika. Han besøgte en gang hjemmet sammen med sin kone. Hun var »meget flot«.

En søster til mor – Petrine – var på »Magdalenehjemmet« i København. »Magdalenehjemmet« var et hjem for »faldne« unge piger, og frøknerne hjalp mange af dem på ret køl. Både »Magdalenehjemmet« og mit hjem her i Kolding hvilede på kristen grund.

Mor var altid hjemme, undtagen

i vores 7 ugers sommerferie og når hun gik i kirke eller i missionshuset. Hun spurgte altid, om der var nogen, der ville med. Ville vi, var det godt. Ville vi ikke, ja, så var det også godt. – Ferien tilbragte mor hos familien og på »Magdalenehjemmet«.

Mor forstod at sætte os i sving, og vi fik lov til at hjælpe til med alt, hvad vi kunne, vores alder taget i betragtning. – Vi var 12 piger i forskellige aldre, fra 2 år og opefter. Vi gjorde mor og hjemmet ære, for når vi havde nået den alder, hvor vi skulle ud at tjene, stod byens fruer nærmest i kø for at få en af os. Vi havde jo lært en pæn og høflig optræden, og vi forstod at bruge hænderne. Det var mors fortjeneste. Jo, hun var dejlig.

Tøjet fik vi forærende. Jeg fik mit af fru Haas og var altid fin. Vi stoppede og syede og lavede håndarbejde om aftenen. Mor læste højt, og vi sang. – Vi havde altid en medhjælper, og det kunne næsten heller ikke klares uden med alle de kakkellovne og andre upraktiske ting, vi havde på den tid. Når vi havde badedag, blev der fyret op i en kobbergruekedel – den skulle puds. Det gik lystigt til, når alle vi unger skulle bades. Aah, hvor havde vi det godt.

Hvor var mor glad, da hjemmet efter en bazar fik næsten 1.000,- kr. til forbedringer i hjemmet.

En tradition, som vi satte megen pris på, var vores årlige udflugt til frk. Ejler på Slotsgrunden (det gamle, nu nedrevne hus med vedbend op ad muren på Ejlersvej). Det var gerne pinsedag til frokost. Vi tolv piger spiste af den fine pålægsomad, så vi var ved at revne. Det var helt højtideligt, for frk. Ejler var sådan en fin, ældre dame, så det skulle gå rigtigt til. Til de fleste tider var lærer Ejler – frk. Ejlers bror – der også. Det var vældig spas, for han forstod rigtigt at få vi piger til at more os.

Ja, selv om jeg stadigvæk ikke kan forstå, hvorfor jeg ikke kunne få lov at blive hjemme efter min biologiske mors død, så kan jeg kun sige, at jeg ikke kunne have haft en bedre barndom og en bedre mor, – vi elskede hende allesammen. – Mor var en dame.

Sådan slutter min tante sin fortælling i stuen på plejehjemmet »Stensager« i Sdr. Stenderup.

Afdøde byrådssekretær Niels Jacobsen har skrevet en kort artikel om Kolding Børnehjem i Byrådsbogen 1941/42. Han har gennemgået bestyrelsesprotokollerne for børnehjemmets første år og har heraf kunnet læse, at Marie Petersen må have haft temmelig svært ved at føre en husholdning med så beskedne midler. Men at børnene betragtede det som et virkeligt hjem har han også flere eksempler på. Han skriver:

Den oprindelige plan om, at kun piger kunne optages i hjemmet, blev undtagelsesvis frafaldet, og en beslutning i år 1900 om at intet barn fremtidig kunne optages, uden at forældremagten overdrages til hjemmet, synes at kunne bekræfte en almindelig antagelse hos børnene selv, om at hjemmet var deres med rette. Det ses således, at en dreng, der var blevet udskreven ved konfirmationen, fik lov til at ligge om natten i børnehjemmet endnu et halvt år, indtil han fik et andet sted at være (der kunne kaldes hans hjem). Et års tid senere bad en ung pige, der havde fået tjeneste udenbys, om at måtte komme tilbage til sit gamle hjem, da hun ikke var rask.

Marie Petersen var bestyrerinde på Kolding Børnehjem til 1. september 1923, da hun måtte træde tilbage p.g.a. svaghed. Bestyrelsen for børnehjemmet tilstod hende som tak for hendes mangeårige arbejde to værelser og frit ophold på hjemmet til hendes død. Hendes efterfølger blev medhjælper ved hjemmet Anne Pedersen.